

Діяльнісний підхід як методологія дослідження сучасних професійних субкультур

Божок О. І.

викладач кафедри Теорії та практики управління

Національний Технічний Університет України «Київський Політехнічний Інститут»

У сучасному українському суспільстві мозаїка професійних субкультур формує специфічні світоглядні виміри буття людини у багат шаровому просторі культури. Діяльнісний підхід до субкультурної варіативності сучасного українського суспільства передбачає диференційований розподіл людей у соціальні групи професійного спрямування за певними специфічними ознаками – професійними кваліфікаціями, компетенціями, навичками знаннями, досвідом, покликанням. Професійні субкультури можуть бути досить стійкою і незмінною, кодифікованою, статутно-закріпленою структурною підсистемою суспільної організації, а можуть бути соціальним організмом контркультурної форми, ядром якої є нонконформістський світогляд носіїв субкультурних цінностей.

Критерієм соціальної значимості тієї чи іншої професійної субкультури можна визначити результат діяльності людини як носія субкультурних інтересів. Позитивні результати відтворюють вектори людської праці: орієнтовані на досягнення поставлених цілей та завдань, на перетворення усталених форм самої професійної діяльності, наприклад інновацію, принципово нові підходи до прийняття управлінських рішень та їх реалізацію.

Діяльність індивідуального суб'єкту історичної дії є його основою соціальною функцією у системі культури. У контексті індивідуального та колективного вимірах суспільної культуротворчої практики, проводили дослідження багато відомих філософів радянського періоду: Э. В. Іл'єнков, Д. Б. Эльконин, М. К. Мамардашвили, В. В. Давыдов, М. С. Каган, В. М. Межуєв, Є. К. Бистрицький та інші.

У соціологічній площині теорія та методологія діяльнісного підходу є дуже актуальною у дослідженні специфічних ознак соціальної діяльності та її специфічного різновиду – людської праці. Вітчизняні науковці С.М. Вакуленко, Г.В. Дворецька, В.В. Адамчук, О.В. Ромашов, М.Е. Сорокіна, М.П. Лукашевич ґрунтовно визначають структуру та функції людської праці, механізм вторинної соціалізації людини у контексті формування соціально-трудових відносин та форми прояву трудової поведінки, об'єктивні та суб'єктивні чинники соціальних трансформацій трудової поведінки, а також її морально-етичні аспекти (професійний етикет тощо).

Глобального значення дефініції «діяльність» надають сучасні дослідники О. Боровських та М. Розов. За твердженнями науковців діяльність є «функцію не індивіда, а суспільства», а на індивідуальному рівні є «надпрофесійною категорією», що визначає діяльність як більш важливу для людини категорію ніж професія. Реалізація людини як носія суспільних інтересів можлива лише у процесі діяльності у формі та способах, конституюваних аксіосферою суспільного розвитку конкретно-історичного періода.[1]

Дослідження специфіки формування та розвитку професійної субкультури у соціокультурному просторі адміністративної діяльності є актуальним завданням для становлення й розвитку адміністративної еліти у сучасному українському суспільстві, тому сьогодні феномен адміністративної субкультури постає об'єктом міждисциплінарних досліджень.

Професійна субкультура державних службовців – «адміністративна субкультура», розглядається як сукупність цінностей, норм у контексті творення організаційного механізму адміністративної діяльності у соціокультурному аспекті. Діяльнісний підхід як методологія дослідження феномену адміністративна субкультура акцентує увагу на соціальній запотребованості професійної діяльності, її адаптованості до специфічних умов буття у соціокультурному середовищі.

Людська діяльність зазнає дуже великого впливу соціокультурних систем, зокрема, комунікативних практик окремих соціальних груп, де ідентифікаційна складова свідомості людини «свої»-«чужі» відчужує її від суспільства в цілому. Сьогодні результати професійної діяльності сучасних державних службовців частіше свідчать про тотальне порушення ціннісно-нормативних засад діалогової моделі співпраці чиновника і громадянина у процесі розбудови громадянського суспільства, що і викликає хвилю громадського невдоволення в умовах антропологічної кризи.

Стійкий розвиток адміністративної субкультури потребує виокремлення теоретико-методологічних засад управління субкультурною варіативністю корпоративної культури державної служби, у ціннісній системі якої виокремлюється адміністративна субкультура як підсистема «базової» культури. Ефективність управління адміністративною субкультурою залежить від професійного спрямування адміністративної еліти своєчасно діагностувати особливості системоутворюючих чинників корпоративної культури як форми та способу організації професійної діяльності державних службовців, прогнозувати тенденції їх розвитку у багатовимірному просторі національної культури.

Зазначені аспекти феномену «адміністративна субкультура» потребують подальших наукових досліджень на засадах міждисциплінарного підходу у зв'язку з перспективою експлікації категорії «діяльність» до контексту методологічних засобів соціального проектування, оскільки конституювання соціальної реальності може попередити деструктивність, неефективність від реалізації нових соціальних проектів суспільного значення.

Література:

1. Боровских А.В. Категория деятельности и деятельностные принципы в педагогике /А.В. Боровских, Н.Х. Розов // Вопросы философии. – 2012. – № 5. – С. 90–102.